

**«ՀԱՅԱՍՏԱ ՌԵՍՈՐՏԻՐՄԵՆՏ ՔՈՐՓ» ՍՊԸ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ
ԵՌԱՄՍՅԱԿԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ (4-ին եռամսյակ)**

Հանքակուտակի և հարակից տեղամասերի ոսկի-բազմամետաղային հանքերակումների տարածքը գտնվում է ՀՀ Լոռու մարզում, Ստեփանավան խոշորացված համայնքի Ուրասար բնակավայրից 4.5կմ դեպի հարավ, Ստեփանավան քաղաքից 6կմ և Գյուլագարակ խոշորացված համայնքի Պուշկինո բնակավայրից 10կմ դեպի արևմուտք: Ընկերության կողմից հայցվող՝ 3392հա մակերեսով տարածքը ամբողջությամբ ներառված է Ուրասար և Պուշկինո բնակավայրերի վարչական սահմաններում: Ուսումնասիրությունների տարածքը տեղակայված է 1600-2800մ բացարձակ բարձրության վրա: Հանքակուտակի և հարակից տեղամասերի ոսկի-բազմամետաղային հանքերակումների տարածքը իրենից ներկայացնում է տիպիկ լեռնային տարածք, խիստ կտրտված ռելիեֆով, որը հյուսիսից սահմանափակված է Բազումի լեռնաշղթայի Սպիտակ, Չախ-Չախ-Տոդոր լեռնաձյուղով, իսկ հարավից՝ համանուն լեռնաշղթայի հարավային լեռնաձյուղով:

Տարածքի կլիման բնութագրվում է որպես, ամառը՝ զով, քամոտ, օպտիմալ խոնավությամբ, միջին ջերմաստիճանը հուլիսին 16°C, հարաբերական խոնավությունը (ժամը 15-ին)՝ 45-60%, քամու միջին արագությունը՝ 3.0-6.0 մ/վ: Ձմեռը՝ շատ ցուրտ, քամոտ, խոնավ, միջին ջերմաստիճանը հունվարին՝ մինուս 5°C-ից մինչև մինուս 12°C, հարաբերական խոնավությունը (ժամը 15-ին)՝ 70% և ավելի, քամու միջին արագությունը՝ 5.0-7.0 մ/վ:

«ՀԱՅԱՍՏԱ ՌԵՍՈՐՏԻՐՄԵՆՏ ՔՈՐՓ» ՍՊԸ ընկերությունը 2023 թվականի հոկտեմբերի 6-ին ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության կողմից ստացել է օգտակար հանածոների արդյունահանման նպատակով երկրաբանական ուսումնասիրության թիվ ԵՀԹ-29/371 թույլտվությունը:

2024 թվականի 4-րդ եռամսյակի ընթացքում իրականացվել է բնապահպանական մշտադիտարկումներ, որոնց արդյունքները ներկայացվում են համաձայն ՀՀ կառավարության 2018թ.-ի փետրվարի 22-ի N191-Ն որոշմամբ սահմանված մշտադիտարկումների իրականացման պահանջների և մշտադիտարկումների արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունների ներկայացման կարգի:

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը	Ցուցանիշը	Մշտադիտարկումների տեսակը	Հաճախականություն ը	Արդյունք ը
Մթնոլորտային օդ	ANV1(PS1)	Ժամանակահատված ի գրանցված առավելագույն PM2.5 միջին 24 ժամ (մգ/մ3)	Չափումները կատարվել են Haz- Dust EPAM-5000 մոնիտորի միջոցով	Շաբաթական	0.022
		Ժամանակահատված ի գրանցված առավելագույն PM10 միջին 24 ժամ (մգ/մ3)			0.03
		Միանգամյա առավելագույն PM2.5 (մգ/մ3)			0.038
		Միանգամյա առավելագույն PM10 (մգ/մ3)			0.045
		Ազոտի երկօքսիդ NO2 (մգ /մ3)	Պասիվ նմուշառիչների միջոցով	Մեկ շաբաթ տևողությամբ	0.00299
		Ծծմբի երկօքսիդ SO2 (մգ /մ3)			0.0156
Մթնոլորտային օդ	ANV2(PS3)	Ժամանակահատված ի գրանցված առավելագույն PM2.5 միջին 24 ժամ (մգ/մ3)	Չափումները կատարվել են Haz- Dust EPAM-5000 մոնիտորի միջոցով	Շաբաթական	0.023

		Ժամանակահատված ի գրանցված առավելագույն PM10 միջին 24 ժամ (մգ/մ3)			0.031
		Միանգամյա առավելագույն PM2.5 (մգ/մ3)			0.042
		Միանգամյա առավելագույն PM10 (մգ/մ3)			0.051
		Ազոտի երկօքսիդ NO2 (մգ /մ3)		Պասիվ նմուշառիչների միջոցով	0.00252
		Ծծմբի երկօքսիդ SO2 (մգ /մ3)			0.0105
Մթնոլորտային օդ	ANV3(PS3)	Ժամանակահատված ի գրանցված առավելագույն PM2.5 միջին 24 ժամ (մգ/մ3)	Չափումները կատարվել են Haz- Dust EPAM-5000 մոնիտորի միջոցով	Շաբաթական	0.02
		Ժամանակահատված ի գրանցված առավելագույն PM10 միջին 24 ժամ (մգ/մ3)			0.029
		Միանգամյա առավելագույն PM2.5 (մգ/մ3)			0.029
		Միանգամյա առավելագույն PM10 (մգ/մ3)			0.036

		Ազոտի երկօքսիդ NO2 (մգ /մ3)	Պասիվ սմուշառիչների միջոցով	Մեկ շաբաթ տևողությամբ	0.00539
		Ծծմբի երկօքսիդ SO2 (մգ /մ3)			0.00335
Աղմուկ	ANV1	Ցերեկային ժամանակահատված Laeq (dB)	Գործիքային չափումներ Cirrus Research CR811C	24 ժամ տևողությամբ չափումներ	28
Աղմուկ	ANV1	Գիշերային ժամանակահատված Laeq (dB)			28
Աղմուկ	ANV2	Ցերեկային ժամանակահատված Laeq (dB)			28
Աղմուկ	ANV2	Գիշերային ժամանակահատված Laeq (dB)			27
Աղմուկ	ANV3	Ցերեկային ժամանակահատված Laeq (dB)			28
Աղմուկ	ANV3	Գիշերային ժամանակահատված Laeq (dB)			29
Հողեր	S1	Լիթիում գ/կգ			0,0101
		Բերիլիում գ/կգ			0.000874
		Բոր գ/կգ			0.0106
		Նատրիում գ/կգ			6.65
		Մագնեզիում գ/կգ			3.86

		Այլումին մգ/կգ			33000
		Ընդհանուր ֆոսֆոր գ/կգ			1.01
		Կալիում գ/կգ			8.94
		Կալցիում գ/կգ			9.96
		Տիտան գ/կգ			4.15
		Վանադիում գ/կգ			0.111
		Քրոմ գ/կգ			0.0744
		Երկաթ գ/կգ			23.8
		Մանգան գ/կգ			0.426
		Կոբալտ գ/կգ			0.0163
		Նիկել գ/կգ			0.0447
		Պղինձ գ/կգ			0.0577
		Ցինկ գ/կգ			0.0978
		Արսեն գ/կգ			0.0129
		Սելեն գ/կգ			0.00448
		Ստրոնցիում գ/կգ			0.0492
		Մոլիբդեն գ/կգ			0.000849
		Կադմիում գ/կգ			0.000438
		Անագ գ/կգ			0.00146
		Ծարիր գ/կգ			0.000576
		Բարիում գ/կգ			0.16
		Կապար գ/կգ			0.0147
		Բիսմութ գ/կգ			0.000183
		Ուրան գ/կգ			0.000616
		pH -			7.16

		Էլեկտրական հաղորդականություն մկՍ/սմ			91.3
Հողեր	S2	Լիթիում գ/կգ			0.0221
		Բերիլիում գ/կգ			0.00232
		Բոր գ/կգ			<0.01
		Նատրիում գ/կգ			8.19
		Մագնեզիում գ/կգ			4.24
		Ալյումին մգ/կգ			42000
		Ընդհանուր ֆոսֆոր գ/կգ			0.755
		Կալիում գ/կգ			5.61
		Կալցիում գ/կգ			7.79
		Տիտան գ/կգ			7.98
		Վանադիում գ/կգ			0.138
		Քրոմ գ/կգ			0.109
		Երկաթ գ/կգ			46.6
		Մանգան գ/կգ			1.05
		Կոբալտ գ/կգ			0.0384
		Նիկել գ/կգ			0.0911
		Պղինձ գ/կգ			0.141
		Ցինկ գ/կգ			0.144
		Արսեն գ/կգ			0.0113
		Սելեն գ/կգ			0.00977
		Ստրոնցիում գ/կգ			0.0769
		Մոլիբդեն գ/կգ			0.000939
		Կադմիում գ/կգ			0.000534

		Անագ գ/կգ		0.00207
		Ծարիր գ/կգ		0.00101
		Բարիում գ/կգ		0.319
		Կապար գ/կգ		0.0214
		Բիսմութ գ/կգ		0.000171
		Ուրան գ/կգ		0.000539
		pH -		7.14
		Էլեկտրական հաղորդականություն մկՍ/սմ		62.6
Հողեր	S3	Լիթիում գ/կգ		0.00414
		Բերիլիում գ/կգ		0.000577
		Բոր գ/կգ		<0.01
		Նատրիում գ/կգ		3.487
		Մագնեզիում գ/կգ		0.568
		Ալյումին մգ/կգ		33000
		Ընդհանուր ֆոսֆոր գ/կգ		0.163
		Կալիում գ/կգ		5.145
		Կալցիում գ/կգ		1.415
		Տիտան գ/կգ		1.634
		Վանադիում գ/կգ		0.0321
		Քրոմ գ/կգ		0.0119
		Երկաթ գ/կգ		6.339
		Մանգան գ/կգ		0.141
		Կոբալտ գ/կգ		0.00389
		Նիկել գ/կգ		0.00967

		Պղինձ գ/կգ		0.0138
		Ցինկ գ/կգ		0.0214
		Արսեն գ/կգ		0.00279
		Սելեն գ/կգ		0.00134
		Ստրոնցիում գ/կգ		0.014
		Մոլիբդեն գ/կգ		0.000321
		Կադմիում գ/կգ		0.000123
		Անագ գ/կգ		<0.001
		Ծարիր գ/կգ		0.000309
		Բարիում գ/կգ		0.0385
		Կապար գ/կգ		0.00477
		Բիսմութ գ/կգ		<0.0001
		Ուրան գ/կգ		0.000165
		pH -		7.29
		Էլեկտրական հաղորդականություն մկՍ/սմ		91.2
Հողեր	S5	Լիթիում գ/կգ		0.00763
		Բերիլիում գ/կգ		0.000761
		Բոր գ/կգ		<0.01
		Նատրիում գ/կգ		5.24
		Մագնեզիում գ/կգ		2.72
		Ալյումին մգ/կգ		31000
		Ընդհանուր ֆոսֆոր գ/կգ		0.222
		Կալիում գ/կգ		17.2
		Կալցիում գ/կգ		38.6

		Տիտան գ/կգ			3.3
		Վանադիում գ/կգ			0.115
		Քրոմ գ/կգ			0.0311
		Երկաթ գ/կգ			25
		Մանգան գ/կգ			0.434
		Կոբալտ գ/կգ			0.0167
		Նիկել գ/կգ			0.0264
		Պղինձ գ/կգ			0.0775
		Ցինկ գ/կգ			0.179
		Արսեն գ/կգ			0.0227
		Սելեն գ/կգ			0.00471
		Ստրոնցիում գ/կգ			0.0632
		Մոլիբդեն գ/կգ			0.000633
		Կադմիում գ/կգ			0.000499
		Անագ գ/կգ			0.00109
		Ծարիր գ/կգ			0.00328
		Բարիում գ/կգ			0.229
		Կապար գ/կգ			0.0538
		Բիսմութ գ/կգ			0.000149
		Ուրան գ/կգ			0.000678
		pH -			7.87
		Էլեկտրական հաղորդականություն մկՍ/սմ			220
Մակերևութային ջրեր	W2	Գոյն	Նմուշառում, լաբորատոր	Եռամսյակային	5
		Հոտ բալ			0

	Թափանցիկություն սմ	հետազոտություն ըստ 22 հուլիսի 2021 թվականի N 1211-Ն որոշմամբ սահմանված նորմերի	31
	Կախություն չոր նյութեր մգ/լ		<2
	Կարբոնատային հիմնայնություն մգ/լ		12
	Նիտրիտներ մգ/լ		0.0156
	Ամոնիում իոն մգ/լ		0.0776
	Ֆոսֆատներ (օրթոֆոսֆատներ) մգ/լ		<0.004
	Սիլիցիում մգ/լ		4.544
	Լիթիում մգ/լ		0.000818
	Բերիլիում մգ/լ		<0.0001
	Բոր մգ/լ		0.0477
	Նատրիում մգ/լ		9.323
	Մագնեզիում մգ/լ		6.0765
	Ալյումին մգ/լ		0.0274
	Ընդհանուր ֆոսֆոր մգ/լ		0.0103
	Կալիում մգ/լ		0.445
	Կալցիում մգ/լ		39.467
	Տիտան մգ/լ		0.00157
	Վանադիում մգ/լ		0.000652
	Քրոմ մգ/լ		0.000696
	Երկաթ մգ/լ		0.1
	Մանգան մգ/լ		0.00169
	Կոբալտ մգ/լ		0.000119

		Նիկել մգ/լ			0.000982
		Պղինձ մգ/լ			0.00107
		Ցինկ մգ/լ			0.000631
		Արսեն մգ/լ			0.000484
		Սելեն մգ/լ			0.000603
		Ստրոնցիում մգ/լ			0.135
		Մոլիբդեն մգ/լ			0.000944
		Կադմիում մգ/լ			<0.0001
		Անագ մգ/լ			<0.001
		Ծարիր մգ/լ			<0.0001
		Բարիում մգ/լ			0.0232
		Կապար մգ/լ			<0.0001
		Հիդրոկարբոնատ իոն մգ/լ			158.65
Մակերևութային ջրեր	W4	Գոլյն	Նմուշառում, լաբորատոր հետազոտություն ըստ 22 հուլիսի 2021 թվականի N 1211-Ն որոշմամբ սահմանված նորմերի	Եռամսյակային	5
		Հոտ բալ			0
		Թափանցիկություն սմ			31
		Կախույթային չոր նյութեր մգ/լ			2.5
		Կարբոնատային հիմնայնություն մգ/լ			9
		Նիտրիտներ մգ/լ			0.0204
		Ամոնիում իոն մգ/լ			0.0845
		Ֆոսֆատներ (օրթոֆոսֆատներ) մգ/լ			0.00413

	Սիլիցիում մգ/լ	5.541
	Լիթիում մգ/լ	0.000429
	Բերիլիում մգ/լ	<0.0001
	Բոր մգ/լ	0.032
	Նատրիում մգ/լ	6.881
	Մագնեզիում մգ/լ	4.293
	Ալյումին մգ/լ	0.0773
	Ընդհանուր ֆոսֆոր մգ/լ	0.0155
	Կալիում մգ/լ	0.486
	Կալցիում մգ/լ	35.028
	Տիտան մգ/լ	0.00176
	Վանադիում մգ/լ	0.00087
	Քրոմ մգ/լ	0.000516
	Երկաթ մգ/լ	0.18
	Մանգան մգ/լ	0.00334
	Կոբալտ մգ/լ	0.000107
	Նիկել մգ/լ	0.000689
	Պղինձ մգ/լ	0.0017
	Ցինկ մգ/լ	0.000781
	Արսեն մգ/լ	0.000497
	Սելեն մգ/լ	0.000569
	Ստրոնցիում մգ/լ	0.0934
	Մոլիբդեն մգ/լ	0.000837
	Կադմիում մգ/լ	<0.0001
	Անագ մգ/լ	<0.001

Մակերևութային ջրեր	W5	Ծարիր մգ/լ	Նմուշառում, լաբորատոր հետազոտություն ըստ 22 հուլիսի 2021 թվականի N 1211-Ն որոշմամբ սահմանված նորմերի	Եռամսյակային	<0.0001
		Բարիում մգ/լ			0.0135
		Կապար մգ/լ			<0.0001
		Հիդրոկարբոնատ իոն մգ/լ			103.73
		Գոլյն			5
		Հոտ բալ			0
		Թափանցիկություն սմ			31
		Կախույթային չոր նյութեր մգ/լ			2.8
		Կարբոնատային հիմնայնություն մգ/լ			10.5
		Նիտրիտներ մգ/լ			0.0174
		Ամոնիում իոն մգ/լ			0.0532
		Ֆոսֆատներ (օրթոֆոսֆատներ մգ/ լ			0.00661
		Սիլիցիում մգ/լ			5.395
		Լիթիում մգ/լ			0.00076
		Բերիլիում մգ/լ			<0.0001
		Բոր մգ/լ			0.0392
		Նատրիում մգ/լ			9.251
		Մագնեզիում մգ/լ			5.865
		Ալյումին մգ/լ			0.047
		Ընդհանուր ֆոսֆոր մգ/լ			0.0153
		Կալիում մգ/լ			0.477

		Կալցիում մգ/լ			44.834
		Տիտան մգ/լ			0.00174
		Վանադիում մգ/լ			0.000708
		Քրոմ մգ/լ			0.000434
		Երկաթ մգ/լ			0.141
		Մանգան մգ/լ			0.00244
		Կոբալտ մգ/լ			0.000119
		Նիկել մգ/լ			0.000958
		Պղինձ մգ/լ			0.0012
		Ցինկ մգ/լ			0.000533
		Արսեն մգ/լ			0.00047
		Սելեն մգ/լ			0.000694
		Ստրոնցիում մգ/լ			0.126
		Մոլիբդեն մգ/լ			0.000928
		Կադմիում մգ/լ			<0.0001
		Անագ մգ/լ			<0.001
		Ծարիր մգ/լ			<0.0001
		Բարիում մգ/լ			0.021
		Կապար մգ/լ			<0.0001
		Հիդրոկարբոնատ իոն մգ/լ			137.3
Մակերևութային ջրեր	W6	Գոյն	Նմուշառում, լաբորատոր հետազոտություն ըստ 22 հուլիսի 2021 թվականի N 1211-Ն	Եռամսյակային	20
		Հոտ բալ			0
		Թափանցիկություն սմ			10
		Կախության չոր նյութեր մգ/լ			30

		Կարբոնատային հիմնայնություն մգ/լ	որոշմամբ սահմանված նորմերի	12
		Նիտրիտներ մգ/լ		0.0308
		Ամոնիում իոն մգ/լ		0.959
		Ֆոսֆատներ (օրթոֆոսֆատներ) մգ/լ		0.00413
		Սիլիցիում մգ/լ		4.37
		Լիթիում մգ/լ		0.00153
		Բերիլիում մգ/լ		<0.0001
		Բոր մգ/լ		0.0305
		Նատրիում մգ/լ		8.781
		Մագնեզիում մգ/լ		14.66
		Ալյումին մգ/լ		0.51
		Ընդհանուր ֆոսֆոր մգ/լ		0.0153
		Կալիում մգ/լ		0.834
		Կալցիում մգ/լ		47.775
		Տիտան մգ/լ		0.00149
		Վանադիում մգ/լ		0.000241
		Քրոմ մգ/լ		0.00032
		Երկաթ մգ/լ		0.606
		Մանգան մգ/լ		5.727
		Կոբալտ մգ/լ		0.0312
		Նիկել մգ/լ		0.0102
		Պղինձ մգ/լ		0.0086
		Ցինկ մգ/լ		1.183

		Արսեն մգ/լ			0.000245
		Սելեն մգ/լ			0.000826
		Ստրոնցիում մգ/լ			0.149
		Մոլիբդեն մգ/լ			0.000641
		Կադմիում մգ/լ			0.0124
		Անագ մգ/լ			<0.001
		Ծարիր մգ/լ			<0.0001
		Բարիում մգ/լ			0.0199
		Կապար մգ/լ			<0.0001
		Հիդրոկարբոնատ իոն մգ/լ			122.04
Վայրի բնություն, կենսամիջավայր, կարմիր գրքում ընդգրկված, էնդեմիկ տեսակներ	Կենսաբազմազանության մոնիթորինգի աշխատանքներ ՀՀ ԳԱԱ Կենդանաբանության և հիդրոէկալոգիայի գիտական կենտրոնի և ՀՀ ԳԱԱ բուսաբանության ինստիտուտի մասնագետների կողմից 3-րդ եռամսյակի ընթացքում: Աշխատանքների արդյունքները ներկայացված են սույն հաշվետվության հետ, որպես հավելված:				
Ոչ վտանգավոր թափոններ	-				
Վառելանյութի պահեստներ	-	-	-	-	-
Ցիանային լուծույթների հետ կապված ենթակառուցվածքներ	-	-	-	-	-

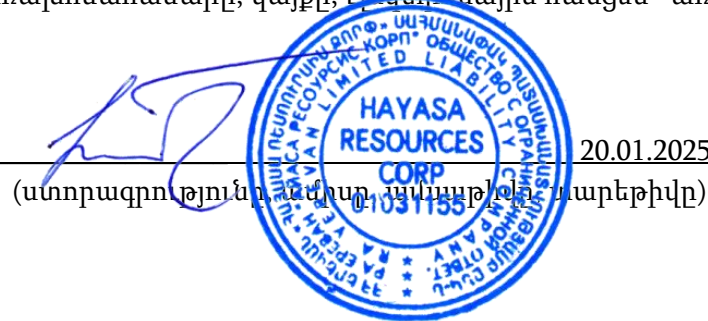
Հաշվետվությունը կազմեց՝
Թրիգգեր ՍՊ խորհրդատվական ընկերության
Տնօրեն՝ Ա. Պեպանյան

Տեղեկատվությունը ներկայացրեց

(գտնվելու և գործունեության իրականացման վայրը, հեռախոսահամարը, կայքը, էլեկտրոնային հասցեն՝ առկայության դեպքում)

Ղեկավար Հովհաննես Կարապետյան
(պաշտոնը, անունը, ազգանունը)

20.01.2025

(ստորագրությունը, անունը, ազգանունը, ամսաթիվը)

Դաշտային չափումների լուսանկարներ

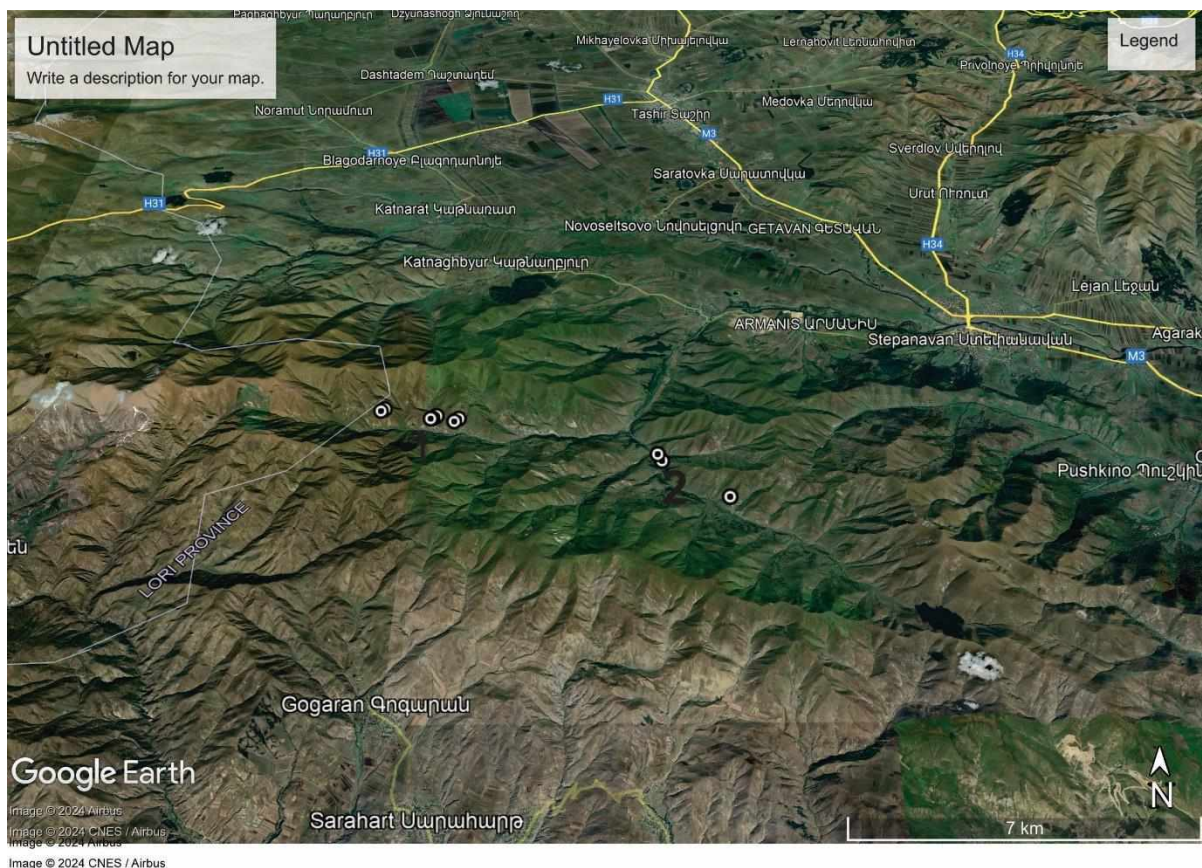
Հանքակուտակի և հարակից տեղամասերի ոսկի- բազմամետաղային
հանքերակուլմների տարածք
2-րդ եռամսյակային հաղորդում 2024

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌԵՍՈՐՏՆԵՐԻ ԲՈՐՓ» ՍՊԸ
Հասցե՝ ՀՀ ք. Երևան, Նոր Նորք, Թոթովենցի փ. 11, բն. 3,
Էլ. հասցե՝ hayasacorparm@gmail.com

Հաշվետվություն

Ուրասար գյուղի շրջակայքում (Լոռու մարզ) для проведения геологоразведочных работ համար նախատեսված տարածքի բուսաբանական հետազոտության վերաբերյալ

Բուսաբանական հետազոտումը իրականացվել է 12-14.09.2024 մանրամասն-երթուղային մեթոդով: Հետազոտվել է երկու տարածք, որոնցում նախատեսվում է հորատել 5 հորատանցք (նկ.1): Նշենք, որ հորատանցքերի մեծ մասը գտնվում է այն տարածքներում, որտեղ արդեն իրականացվել են երկրաբանական հետազոտություններ և առկա են անհրաժեշտ ենթակառուցվածքներ (առաջին հերթին անցկացվել են մուտքի ճանապարհներ): Երկու տարածքներում էլ բուսականությունը ներկայացված է առանձին ծառերով ցրված մարգագետնատափաստանային էկոհամակարգերով՝ ծովի մակարդակից 1700-2000 մ բարձրության վրա: Այդ տարածքները գտնվում են համեմատաբար կտրուկ լեռնային լանջերում: Մարգագետնատափաստանային բուսականությունը ենթարկվում է ինտենսիվ արածեցմանը: Գոյություն ունեցող ճանապարհների երկայնքով բուսականությունը ներկայացված է մոլախոտ-ռոդերալ էկոհամակարգերով:

Նկ. 1. Տարածք

Առաջին տեղամասը գտնվում է ծովի մակարդակից 1800-2100 մ բարձրությունների վրա: Բուսականությունը ներկայացված է մարգագետնատափաստանային էկոհամակարգերով՝ առանձնացված սոճիներով (*Pinus kochiana*), որոնք մնացել են այստեղ նախկինում իրականացված անտառատնկումներից հետո (Նկ. 2): Էկոհամակարգի կազմում գրանցվել են.

Festuca ovina

Taraxacum officinale

Cephalaria gigantea

Hypericum perforatum

Lotus caucasicus

Echium vulgare

Salvia glutinosa

Carlina vulgaris (Նկ. 3)

Նկ. 3. *Carlina vulgaris*

Trifolium repens

Artemisia splendens

Dipsacus strigosus

Thymus kotschyanus

Cirsium echinus

Koeleria cristata

Euphrasia pectinata (Նկ. 4)

Նկ. 4. *Euphrasia pectinata*

Phleum pratense
Campanula glomerata
Plantago minor
Trifolium spadiceum
Prunella vulgaris (Նկ. 5)

Նկ. 5. *Prunella vulgaris*

Potentilla orientalis
Aipyanthus pulcher
Euphorbia glaberrima
Helictotrichon pubescens
Veronica polita
Alchemilla languida
Myosotis arvensis
Scutellaria orientalis
Origanum vulgare
Salvia nemorosa
Echinops sphaerocephalus
Aster ibericus
Erigeron caucasicus
Sedum pilosum
Ziziphora raddei
Tussilago farfara
Rubus ibericus

Երկրորդ տեղամասում առկա է նույնպես մարգագետնատափաստանային բուսականություն, բայց ծառային բուսատեսակների ավելի մեծ մասնակցությամբ: Ակնհայտ է, որ նախկինում այս տարածքը շատ ավելի անտառապատ է եղել (Նկ. 6).

Նկ. 6. Տարածք 2

Այս տարածքում գրանցված են.

Phleum phleoides
Phleum pratense
Dactylis glomerata
Elytrigia repens
Festuca valesiaca
Trifolium repens
Trifolium hybridum
Cephalaria gigantea
Achillea millefolium
Thymus kotschyanus
Hypericum perforatum
Alchemilla epypsilla
Poa pratensis
Plantago lanceolata
Geranium robertianum
Dipsacus strigosus
Salvia nemorosa
Lotus caucasicus
Agrimonia eupatoria
Thymus kotschyanus
Mentha longifolia
Digitalis ferruginea
Urtica dioica
Taraxacum officinalis
Campanula stevenii
Artemisia absinthium

Բացի այդ, էկոհամակարգի կազմում հանդիպում են ծառատեսակները.

Quercus macranthera
Salix triandra

Salix caprea
Pinus kochiana
Prunus divaricata

Նկ. 7. *Prunus divaricata*

Տարածքում չեն գրանցվել Հայաստանի Կարմիր Գրքում ընդգրկված տեսակները:

Եզրակացություն

Երկրաբանական հետախուզական աշխատանքների համար նախատեսված Ուրասար գյուղի շրջակայքի տարածքի բուսաբանական հետազոտության արդյունքում պարզվել է, որ այս տարածքում բացակայում են հազվագյուտ էկոհամակարգերը և Հայաստանի Բույսերի Կարմիր Գրքում ընդգրկված տեսակներ: Նշված տարածքում երկրաբանական հետախուզական միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ առարկություններ չկան:

Կենսաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Գ.Մ. Ֆայվուշ

18.11.2024

Հաշվետվություն

Ուրասար գյուղի շրջակայքի (Լոռու մարզ) երկրաբանական հետախուզման համար նախատեսված տարածքի կենդանաբանական հետազոտության վերաբերյալ:

Ներածություն.

Երկրաբանական աշխատանքների համար առաջարկվող տարածքի կենդանաբանական հետազոտությունները իրականացվել է 2024 թվականի սեպտեմբերի կեսերին (12-14): Ուսումնասիրությունը իրականացվել է կենդանաբանական հետազոտություններում ընդհանուր ընդունված տրանսեկտա-գծային մեթոդով, կարճ կանգառներով՝ երթուղու փոքր հատվածներում թռչունների և սողունների տեսակային կազմը որոշելու համար:

Ուսումնասիրություններն իրականացվել են լեռնային, մարգագետնային բուսականությամբ համեմատաբար զառիթափ լանջերին՝ ծովի մակարդակից 1700-ից 2100 մ բարձրության վրա գտնվող տարածքում: Հետազոտության ողջ ընթացքում նշվել է թփուտների և ցածր ծառերի փոքր տարածքների առկայությունը: Տարածքի հետազոտության ընթացքում հատուկ ուշադրություն է դարձվել երկու տեղամասերի (նկ.1), որտեղ նախատեսվում էր հինգ հորատանցք հորատել: Հարկ է նշել, որ այդ տեղամասերում նշվել են երկրաբանական հետախուզական աշխատանքների հետևանքները, և նախկինում արդեն հորատվել էին բազմաթիվ հորեր, և ամբողջ տարածքն արդեն ուներ անհրաժեշտ ենթակառուցվածքները և դրանք կապող բոլոր մուտքային ճանապարհները: Հարկ է նաև նշել, որ ամբողջ տարածքում նկատվել են ընտանի կենդանիների բազմաթիվ խմբեր և հետևաբար, ծրագրի ողջ տարածքը և դրա անմիջական շրջակայքը ենթարկվել են գերաբաժեցման: Ըստ երևույթին, նյութի հավաքագրման աշնանային շրջանը և որոշ մարդածին գործոնների առկայությունը բացատրում են այս տարածքում ողնաշարավոր կենդանիների ցածր բազմազանությունը:

նկ.1 Ուսումնասիրված տարածք (տեղամասեր 1, 2).

Հետազոտության հիման վրա պարզվել է նաև, որ առաջին և երկրորդ տեղամասը որոշակիորեն տարբերվում են միմյանցից: Առաջին հատվածը ներկայացնում է մարգագետնատափաստանային ծածկույթով լանջերը և արհեստական սոճու տնկարկների մնացորդների առկայությունը: Երկրորդը նույնպես ներկայացված է մարգագետնատափաստանային ծածկով, բայց բնական անտառածածկույթի մնացորդներով՝ իրեն բնորոշ անտառային բուսականությամբ:

Արդյունքներ:

Ստացված բոլոր տվյալների հիման վրա կազմվել է երեք աղյուսակ. Աղյուսակ 1-ում նշված թռչունները, աղյուսակ 2-ում կաթնասունները և աղյուսակ 3-ում սողունները և երկկենցաղները:

Թռչուններ.

Ստորև բերված աղյուսակ 1 -ում ներկայացված են թռչունների այն տեսակները, որոնք նշվել են ծրագրի տարածք կատարած այցելության ժամանակ.

Աղյուսակ 1

N	Armenian names	English names	Scientific names	1	2	3	4
Accipitridae							
1	Մարգագետնային մկնաճուռակ	Montagu's Harrier	Circus pygargus	+		LC	VU
2	Լորաճուռակ	Eurasian Sparrowhawk	Accipiter nisus	+	+		
3	Սովորական ճուռակ	Eurasian Buzzard	Buteo buteo	+			
4	Տափաստանային ճուռակ	Long-legged Buzzard	Buteo rufinus	+	+		
Falconidae							
5	Սովորական հողմավար քաղե	Common Kestrel	Falco tinnunculus	+	+		
Phasianidae							
6	Մոխրագույն կաքավ	Grey Partridge	Perdix perdix	+			
7	Լոր	Common Quail	Coturnix coturnix	+	+		
Columbidae							
8	Թխակապույտ աղավնի	Rock Pigeon	Columba livia	+	+		
9	Անտառային աղավնի	Common Woodpigeon	Columba palumbus	+	+		
10	Այծկիթ	Eurasian Nightjar	Caprimulgus europaeus	+			
Meropidae							
11	Ոսկեգույն մեղվակեր	European Bee-eater	Merops apiaster		+		
Upupidae							
12	Հոպոպ	Eurasian Hoopoe	Upupa epops	+			

Picidae							
13	Խայտաբղետ փայտփոր	Great Spotted Woodpecker	Dendrocopos major		+		
Alaudidae							
14	Անտառային արտույտ	Wood Lark	Lullula arborea		+		
15	Դաշտային արտույտ	Eurasian Skylark	Alauda arvensis	+			
Hirundinidae							
16	Գյուղական ծիծեռնակ	Barn Swallow	Hirundo rustica	+	+		
17	Քաղաքային ծիծեռնակ	Northern House- martin	Delichon urbicum	+	+		
Motacillidae							
18	Մարգագետնային ձիուկ	Meadow Pipit	Anthus pratensis	+			
19	Լեռնային ձիուկ	Water Pipit	Anthus spinoletta	+			
20	Դեղին խաղտունիկ	Yellow Wagtail	Motacilla flava		+		
21	Լեռնային խաղտունիկ	Grey Wagtail	Motacilla cinerea	+			
22	Սպիտակ խաղտունիկ	White Wagtail	Motacilla alba	+	+		
Troglodytidae							
23	Եղնջաթռչնակ	Winter Wren	Troglodytes troglodytes		+		
Muscicapidae							
24	Սևուկ կարմրատուտ	Black Redstart	Phoenicurus ochruros	+	+		
25	Սովորական կարմրատուտ	Common Redstart	Phoenicurus phoenicurus		+		
26	Մարգագետնային չքչքան	Whinchat	Saxicola rubetra	+			
27	Սովորական քարաթռչնակ	Northern Wheatear	Oenanthe oenanthe	+			
Turdidae							
28	Սև կեռնեխ	Eurasian Blackbird	Turdus merula	+	+		
29	Սոսնձակեռնեխ	Mistle Thrush	Turdus viscivorus		+		
Sylviidae							
30	Մորու շահրիկ	Lesser Whitethroat	Sylvia curruca	+			
31	Ծնկլտան գեղգեղիկ	Common Chiffchaff	Phylloscopus collybita	+	+		
Paridae							
32	Երկնագույն երաշտահավ	Blue Tit	Cyanistes caeruleus		+		
33	Մեծ երաշտահավ	Great Tit	Parus major	+	+		
Sittidae							
34	Սովորական սիտեղ	Wood Nuthatch	Sitta europaea		+		
Laniidae							

35	Ժուլան	Red-backed Shrike	Lanius collurio	+	+		
36	Սևաճակատ շամփրուկ	Lesser Grey Shrike	Lanius minor	+			
Corvidae							
37	Անտառային կաչաղակ	Eurasian Jay	Garrulus glandarius	+	+		
38	Սովորական կաչաղակ	Black-billed Magpie	Pica pica	+	+		
39	Սովորական ճայ	Eurasian Jackdaw	Corvus monedula	+			
40	Մոխրագույն ագռավ	Hooded Crow	Corvus corone	+	+		
Sturnidae							
41	Սովորական սարյակ	Common Starling	Sturnus vulgaris	+	+		
Passeridae							
42	Տնային ճնճղուկ	House Sparrow	Passer domesticus		+		
Fringillidae							
43	Կարմրակատար	European Goldfinch	Carduelis carduelis		+		
44	Լեռնային վշասարեկ	Twite	Carduelis flavirostris	+			
Emberizidae							
45	Կորեկնուկ	Corn Bunting	Miliaria calandra	+	+		
				34	30		1

1 - առաջին տեղամաս

2 - երկրորդ տեղամաս

3 – IUCN կարմիր ցուցակ;

4 – ՀՀ կարմիր գիրք;

Ինչպես երևում է աղյուսակ 1-ից, առաջին տեղամասում նշվել է թռչունների 34 տեսակ, իսկ երկրորդ տեղամասում՝ 30, ընդ որում, առաջին տեղամասում գերակշռում են հիմնականում բաց էկոհամակարգերում ապրող տեսակներ, իսկ երկրորդում՝ ինչպես բաց տարածություններում ապրող տեսակներ, այսպես էլ ծառ-թփուտային էկոհամակարգերում ապրող տեսակներ : Ընդ որում, երկու տեղամասում էլ գերակշռել են ճնճղուկազգիների ընտանիքի ներկայացուցիչներ:

ՀՀ կարմիր գրքում գրանցված մարգագետնային մկնաճուռակը նշվել է առաջին տեղամասում մեկ անգամ ցածր թռչելիս կերի որոնման ընթացքում:

Կաթնասուններ.

Ստորև բերված աղյուսակ 2-ում ցույց է տրված կենդանիների այն տեսակները, որոնք գրանցվել են վիզուալ դիտարկման ժամանակ կամ հիմնված են իրենց կենսագործունեության հետքերի վրա(ոտնահետքեր, բներ,փորվածքներ և կղանքներ):

Աղյուսակ 2

N	Scientific names	Armenian name	English name	1	2	3
Erinaceidae						
1	Erinaceus concolor	Սպիտակափոր ոգնի	Southern white-breasted hedgehog	+	+	
Leporidae						
2	Lepus europaeus	Նապաստակ	European hare	+	+	
Mustelidae						
3	Martes foina	Քարակզաքիս	Beech marten	+	+	
4	Mustela nivalis	Աքիս	Least weasel	+	+	
5	Meles meles	Գորշուկ	Badger	+		
Ursidae						
6	Ursus arctos	Գորշ արջ	Brown bear	?		+
Canidae						
7	Canis lupus	Գայլ	Gray wolf	+	+	
8	Canis aureus	Չախկալ	Jackal		+	
9	Vulpes vulpes	Սովորական աղվես	Fox	+	+	
Felidae						
10	Felis silvestris	Անտառային կատու	Wildcat	?	?	+
Cricetidae						
11	Microtus arvalis	Սովորական դաշտամուկ	Common vole	+	+	
12	Microtus majori	Թփուտային դաշտամուկ	Major's pine vole		+	
Muridae						
13	Sylvaemus uralensis	Փոքր անտառային մուկ	Ural field mouse	+	+	
14	Rattus norvegicus	Մոխրագույն առնետ	Brown rat	+		

1 - առաջին տեղամաս

2 - երկրորդ տեղամաս

3 - ՀՀ կարմիր գիրք;

Ինչպես երևում է աղյուսակ 2-ից, երկու տարածքներում էլ գերակշռում են զիշատիչների ներկայացուցիչները: Փոքր կրծողների ներկայացուցիչները նկատվել են ավելի քիչ:

Մոխրագույն առնետը, ըստ երևույթի, պատահաբար բերվել է կենցաղային իրերով կա՛մ հովիվների, կա՛մ հանքի աշխատողների կողմից:

Գորշ արջը - գրանցված Հայաստանի Կարմիր գրքում մեր կողմից չի նշվել, սակայն դրա մասին տեղեկություն է տրամադրել է մեզ տեղի բնակիչը:

Ակնհայտորեն Հայաստանի Կարմիր գրքում գրանցված անտառային կատուի հետքերը երկու տեղամասում էլ գրանցվել են: Հաշվի է առնվում, որ այս տարածքում նման հետքերով այլ կենդանիներ չկան:

Սողուններ և երկկենցաղներ.

Աղյուսակ 3-ում ներկայացված են սողունների և երկկենցաղների տեսակները, որոնք մեր կողմից նշվել են ուսումնասիրության ընթացքում երկու տարածքներում.

Աղյուսակ 3.

N	Family	Scientific names	Armenian name	English name	1	2
1	Agamidae	Laudakia caucasia	Կովկասյան ագամա	Caucasian agama	+	+
2	Lacertidae	Lacerta strigata	Բծավոր մողես	Striped lizard	+	+
3	Lacertidae	Lacerta agilis	Ճարպիկ մողեսը	Horned lizard	+	+
4	Lacertidae	Darevskia armeniaca	Հայկական մողես	Armenian lizard		+
5	Colubridae	Natrix natrix	Սովորական լորտու	Grass snake	+	
6	Colubridae	Coronella austriaca	Սովորական պղնձօձ	Smooth snake	+	
7	Bufo	Bufo viridis	Կանաչ դդուղ	European green toad	+	
8	Ranidae	Rana ridibunda	Լճագորտ	Marsh frog	+	
9	Ranidae	Rana macrocnemis	Փոքրասիական գորտ	Long-legged wood frog	+	

1 - առաջին տեղամաս

2 - երկրորդ տեղամաս

Ինչպես երևում է աղյուսակ 3-ից, սողունների և երկկենցաղների մեծ մասը մեր կողմից գրանցվել է թիվ 1 տարածքում: Ըստ երևույթի, որոշ խոնավ տեղերը փոքր ձորերում մեծ բազմազանություն են գրավում այս էկոհամակարգում: Թիվ 2 տեղամասում հիմնականում նկատվել են մողեսներ, ինչը, ամենայն հավանականությամբ, պայմանավորված է այս տեղանքի ավելի չոր էկոհամակարգով:

Եզրակացություն.

Երկրաբանական աշխատանքների համար առաջարկվող տարածքի կենդանաբանական հետազոտության արդյունքում պարզվել է, որ այստեղ հազվագյուտ էկոհամակարգեր չկան: Հայաստանի Կարմիր գրքում ընդգրկված թռչնաֆաունայի միակ ներկայացուցիչը գիշատիչների խմբից էր, որը առաջին տեղամասում շատ կարճ ժամանակում նկատվեց սննդի որոնման ժամանակ:

Հայաստանի կենդանիների Կարմիր գրքում ընդգրկված այլ տեսակների առկայությունը մեր կողմից փաստացի չի նշվել: Նշված տարածքում երկրաբանական հետախուզական միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ առարկություններ չկան:

Կենսաբանական գիտությունների թեկնածու

Մամիկոն Ղասաբյան